

Remiss gällande Digitalförvaltning.nu Delbetänkande av Utredningen om effektiv styrning av nationella digitala tjänster SOU 2017:23

Sammanfattning

Vinnova välkomnar utredningens förslag. Vinnova lämnar synpunkter på förslagen för att bidra till att det offentliga innovationskraft både tas till vara och förstärks i samband med den utveckling som sker kring styrningen av nationella digitala tjänster.

Vinnovas synpunkter berör incitamenten och drivkrafterna för en innovativ digital förvaltning. Vinnova anser att styrande mål för den digitala förvaltningen behöver beakta användarperspektivet och det offentliga egna innovationsförmåga. Vinnova förespråkar en hög ambitionsnivå i målsättningarna, då alltför försiktiga mål kan leda till att man fokuserar på små förbättringar snarare än att nyttja den digitala transformationens möjligheter till fullo. Även myndigheternas regleringsbrev och öppna data kring det offentliga utgifter kan vara viktiga instrument att nyttja för en mer innovativ digital förvaltning.

Vinnovas synpunkter berör också utredningens förslag om ett samlat ansvar och hur det ska organiseras. Vinnova ställer sig neutral till förslagen på värmyndighet för det övergripande ansvaret för offentlig sektors digitalisering. Vinnova vill dock betona vikten av att den myndighet som utses får tillräckliga resurser, befogenheter och mandat för att kunna utföra detta viktiga uppdrag på ett effektivt sätt för att åstadkomma de nödvändiga effekterna. Stödet och samordningen bör underlätta experimentell utveckling och innovation i utvecklingen av den digitala förvaltningen.

Vinnovas ställningstaganden

Ställningstagande angående utredningens förslag att regeringen ska lägga fast ett tydligt och styrande mål för när digital förvaltning ska vara genomförd inom staten.

Vinnova vill förstärka vikten av att digitala förvaltningar ska använda innovativa metoder för att utforma och tillhandahålla bättre tjänster som är

anpassade till medborgarnas och företagens behov och önskningsar, så som uttryckt i utredningen. Eftersom den digitala transformationen i samhället kommer att fortsätta är det inte sannolikt att en digitalisering kan ses som uppnådd eller klar vid någon särskild tidpunkt.

Två viktiga komponenter som Vinnova vill framhäva i relation till ett mål för digital förvaltning är dels användarperspektivet och dels innovativa metoder inom förvaltningen:

Vinnova anser att det vore viktigt med en indikator som fångar upp användarperspektivet i digitaliseringen. En utredning i Finland föreslår att digitaliseringen följs upp med en mätare som beskriver olika nivåer på så kallade användarresor (user journey). Regeringen kunde låta sig inspireras av detta angreppssätt.

Vinnova vill också rekommendera att inte använda indikatorer som enbart mäter informationsdigitalisering, till exempel hur många blanketter som finns i digitalt format, utan snarare använda en indikator eller indikatorer som fångar upp till vilken utsträckning digitaliseringens potential utnyttjas hos olika myndigheter. Exempelvis till vilken utsträckning automatiserad ärendehandläggning används kunde vara en delindikator, men den behöver sättas i relation till den potential som finns för automatisering på enskilda myndigheter.

Eftersom digitaliseringen medför stor innovationspotential kan det enligt Vinnova i sammanhanget vara viktigt att också mäta innovationskapaciteten hos enskilda myndigheter. Då kan det handla om indikatorer som om myndigheterna har egna innovationsstrategier eller definierat hur innovation bidrar till verksamhetsutvecklingsstrategier, om man har någon som ansvarar för eller koordinerar innovationsarbetet, och hur mycket medel som satsas på innovation i relation till myndighetens budget.

Vinnova vill också göra ett medskick till utredningen angående målens ambitionsnivå. Vinnova anser den digitala förvaltningen inte ska eftersträva små förbättringar, utan tiden är mogen för radikal användarcentrerad förnyelse. Små förbättringar medför en risk att man fokuserar för mycket på stegvis förbättring av existerande verksamhet och att man håller fast vid det gamla, snarare än att förnya hela verksamheten med beaktande av den digitala transformationens möjligheter.

Ställningstagande angående utredningens förslag att det i förordningen om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte införs en ny bestämmelse om att myndigheter ska erbjuda elektronisk kommunikation i kontakten med enskilda.

Vinnova håller med utredningen att det är olämpligt och opraktiskt att regeringen i detalj föreskriver hur myndigheters arbete med digitalisering ska

bedrivs. Dock har en studie genomförd med stöd av Vinnova visat att regleringsbrevet är en viktig drivkraft bakom att medvetet och systematiskt arbeta med innovation på myndigheter. När regleringsbrevet har förändrats och uttrycker att myndigheten ska arbeta med innovation har det resulterat i ökad aktivitet och ett särskilt organiserande av innovationsarbetet. Med tanke på vilken betydelse innovationskapacitet har för en framgångsrik digital transformation vill Vinnova uppmuntra utredningen att ta ställning till om inte fler myndigheter borde få innovationsarbete inskrivet i sitt regleringsbrev.

Ställningstagande angående utredningens förslag att det i uppdraget om det samlade ansvaret ska ingå att ansvara för att stödja statliga myndigheters och kommuners digitala utveckling och genomförandet av nationella digitala tjänster i den offentliga förvaltningen, samt vidta eller föreslå sådana åtgärder som behövs för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig digitalisering av den offentliga förvaltningen.

Vinnova ställer sig neutral till förslagen på värdmyndighet för det övergripande ansvaret för offentlig sektors digitalisering. Vinnova vill dock betona vikten av att den myndighet som utses får tillräckliga resurser, befogenheter och mandat för att kunna utföra detta viktiga uppdrag på ett effektivt sätt för att åstadkomma de nödvändiga effekterna.

Ställningstagande angående utredningens förslag att det i uppdraget ska ingå att samarbeta med myndigheter som svarar för administrativt stöd, inköpssamordning och upphandlingsstöd och därigenom verka för effektivitet och användning av verksamhetsanpassad informationsteknik inom den offentliga sektorn, samt beakta intresset av innovationer och teknikneutrala lösningar.

Vinnova vill betona intresset av att förenkla och möjliggöra deltagande i upphandlingar av nya innovativa aktörer på marknaden, särskilt små och medelstora företag.

Ställningstagande angående utredningens förslag att det i uppdraget ska ingå att årligen redovisa och analysera den offentliga sektorns digitalisering.

Vinnova vill framföra möjligheten att tillgängliggöra offentliga utgifter som öppna data. Genom att tillgängliggöra den digitala förvaltningens ekonomiska redovisning, investeringar och nyttor som öppna data på myndighetsnivå kan skattebetalarna få en bättre uppfattning om vilka nyttor de skattemedel som läggs på digital förvaltning ger. Detta är viktigt eftersom det ger en möjlighet att skapa mer transparens, legitimitet och en mer nyanserad bild av den offentliga digitalisering.

Ställningstagande angående utredningens förslag att det i uppdraget ska ingå att genom metodutveckling, riktlinjer, utredningar, utbildning,

Datum
2017-06-21

Diariernr
2017-03311

Ert diariernr
Fi2017/01289/DF

erfarenhetsutbyte och rådgivning stödja och samordna de offentliga myndigheterna i deras arbete att utveckla den digitala förvaltningen.

Vinnova vill framföra att stödet och samordningen bör underlätta experimentell utveckling och innovation i utvecklingen av den digitala förvaltningen. Verktyg, finansiering och metoder för experimentell utveckling och innovation behövs för genomförandet av de flesta av regeringens prioriteringar för en digital förvaltning. Snabba och småskaliga experiment kan vara av nytta då digitaliseringens effekter är oklara eller riskerna är okända. Vinnova inbjuder till samverkan i sammanhanget, såväl med myndigheten med samlat ansvar som med andra relevanta aktörer. För att möjliggöra pilotprojekt som berör till exempel artificiell intelligens och maskininlärning i den offentliga förvaltningen kan avgränsade miljöer för att testa ändrade policyer vara nödvändiga. Vinnova inbjuder till samverkan i sammanhanget utifrån vår satsning på så kallade policylabb.

Digitalisering medför stora möjligheter att också i genomförande samverka med konsumenter, kunder och externa organisationer och företag. Ett sätt att öka kvalitét och skapa insyn är att bjuda in externa aktörer för att gemensamt utveckla lösningar. Att tillgängliggöra öppna data och API:er är exempel på hur man kan skapa förutsättningar för externa lösningar, men det behöver inte begränsas till data. Genom att publicera behov och pågående utveckling ges speciellt små och medelstora bolag insikter i vilka insatser, verktyg och tjänster som det offentliga kan behöva ta fram eller beställa.

Ställningstagande angående förslaget att det i uppdraget ska ingå att samverka med Datainspektionen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Post- och telestyrelsen för att underlätta myndigheternas arbete med informationssäkerhet och säkerställa en enhetlig hantering av frågor om dataskydd och personlig integritet.

Vinnova vill i sammanhanget poängtera att myndigheternas arbete med informationssäkerhet, dataskydd och personlig integritet bör hanteras så att innovation och verksamhetsutveckling på myndigheterna kan fortgå i ett tempo som överensstämmer med de nationella ambitionerna för en digital förvaltning. På vägen framåt behöver berörda myndigheter finna en balanserad riskhantering som möjliggör innovation på ett sätt som försäkrar en säker och trygg utveckling och användning av tjänster för en digital förvaltning.

I detta ärende har generaldirektör Charlotte Brogren beslutat. Handläggaren Adrian Solitander har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Peter Lindelöf, enhetschef Ann-Mari Fineman och handläggaren Erik Borälv deltagit.

Charlotte Brogren